

નર્મદા સમાજ સેવા
Towards a new dawn

૮ માર્ચ મહિલા દિન ઉજવણી નિમિત્તે “બેટી બચાઓ બેટી પઢાઓ” અંતર્ગત નવ દંપતિ વર્કશોપ

તારીખ : ૦૫.૦૩.૨૦૧૮ – સોમવાર
સમય : સવારે ૧૦:૦૦ થી ૦૨:૩૦
સ્થળ : વણિકર કલબ, મહેસાણા

મંચસ્થ મહાનુભાવો ડાબેથી શ્રી ડો. ટી. કે. સોની (સી. ડી. એચ. ઓ.શ્રી, મહેસાણા), શ્રી ડો. શ્રી વિષ્ણુભાઈ પટેલ (આરસીએચઓશ્રી, અને ઈ.પી.ઓ. આઈસીડીએસ, જિલ્લા પંચાયત, મહેસાણા), શ્રીમતી આયેશાબેન પટેલ (ચેરમેનશ્રી, પીસી એન્ડ પીએનડીટી કમિટી, મહેસાણા), ડો. શ્રી અમરભાઈ વ્યાસ (સ્થાપકશ્રી, યંગ સીટીઝન, મહેસાણા).

યંગ સીટીઝન
મહેસાણા

જિલ્લા આરોગ્યતંત્રી
મહેસાણા

આઈસીડીએસ, વિ.
મહેસાણા

● બેટી બચાવો-બેટી પઢાવો પ્રોજેક્ટ વિશે:-

- “બેટી બચાવો-બેટી પઢાવો” કાર્યક્રમ સંદર્ભે પસંદ કરેલ ગુજરાત રાજ્યના જિલ્લાઓ

No.	District	Child Sex Ratio (0 to 6 age Group)		Literacy Rate	
		2001	2011	2001	2011
1	સુરત	859	836	77.62	86.65
2	મહેસાણા	801	845	75.24	84.26
3	ગાંધીનગર	816	847	75.93	85.78
4	અમદાવાદ	835	859	79.62	86.65
5	રાજકોટ	854	854	74.16	82.20
6	આણંદ	849	877	74.51	85.79
7	પાટણ	865	884	60.36	73.47
8	અમરેલી	892	879	66.09	74.49
9	ભાવનગર	881	885	66.20	76.84
	મહેસાણા અર્બન	751	794		

પ્રાપ્તિસ્થાન: ભારતની વસ્તીગણતરી ૨૦૧૧ (પ્રોવીઝનલ ડેટા)

● હેતુ:-

“બેટી બચાવો-બેટી પઢાવો” નો મુખ્ય હેતુ દીકરીના જન્મને વધાવવો અને તેને શિક્ષણ આપવું. આ યોજનાના હેતુ આ મુજબ છે.

૧. જાતિ આધારિત થતા સેક્સ સિલેક્શનને અટકાવવું.
૨. સ્ત્રી બાળકોને જીવાડવી અને સંરક્ષણ આપવું.
૩. સ્ત્રી બાળકોને શિક્ષણ આપવું અને શિક્ષણમાં જોડવી.

લક્ષ્ય જુથ:-

૧. પ્રાથમિક:-

યુવાનો અને નવ પરણિત દંપતિ, સગર્ભા અને ધાણીમાતા, પરિવારના સભ્યો

૨. માધ્યમિક:-

યુવાનો, તરુણ(પુરૂષ અને સ્ત્રી), મેડિકલ ડોક્ટર, પ્રેક્ટીસનર, પ્રાઇવેટ હોસ્પિટલ, નર્સિંગ હોમ, ડાયગ્નોસ્ટીક સેન્ટર

૩. ટર્સરી:-

સરકારી અધિકારીઓ, પી. આર. આઇ, મહિલાઓ, મુખ્ય કાર્યકર્તા, એસ. એચ. જી, ધાર્મિક નેતાઓ, એન. જી. ઓ, મીડિયા, મેડિકલ એસોસીએશન, ઇન્ડસ્ટ્રીઝ એસોસીએશન

● કંપોનન્ટસ(ઘટકો):-

૧. અભિયાન “બેટી બચાવો-બેટી પઢાવો” :

“બેટી બચાવો-બેટી પઢાવો” અભિયાન આખા દેશમાં શરૂ થયું છે. આ અભિયાનનો મુખ્ય ઉદ્દેશ દેશમાં છોકરીઓ જન્મ લઈ શકે અને ભણી શકે તેવું વાતાવરણ ઊભું થાય તે છે. જેમાં આ દીકરીઓને કોઈ જાતના દુર્વ્યવહાર વગર તેમજ તેમને સમાન અધિકારો મળવા જોઈએ. આ અભિયાનનો પ્રચાર પ્રસાર રેડિયો, ટેલીવિઝન, પ્રિન્ટ મીડિયા, પ્રદર્શન તેમજ સોશીયલ મીડિયામાં વોટસઅપ, ફેસબુક, યુટ્યુબ, વેબસાઇટ, માયજીઓવી, વિકાસપીડિયા, વેબસાઇટ ઓફ મીનીસ્ટરી લુમન એન્ડ ચાઇલ્ડ ડેવલોપમેન્ટ, પેમ્ફલેટ, એસ. એમ. એસ. કેમ્પેઇન બ્રોસર, ઈમેલ દ્વારા પ્રચાર પ્રસાર કરવો.

૨. “બેટી બચાવો-બેટી પઢાવો” ઝુંબેશમાં જુદા જુદા વિભાગોને સાંકળવા.

મહિલા અને બાળવિકાસ વિભાગ દ્વારા દેશના દરેક રાજ્યમાં જ્યાં સી. એસ. આર. ઓછો છે તેવા જિલ્લાઓમાં પધ્ધતિસરનું ઇન્ટરવેન્શન શરૂ કરવામાં આવેલ છે. જેમાં મહત્વના વિભાગ તરીકે આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ વિભાગ, શિક્ષણ વિભાગ, પંચાયત વિભાગ, પોલીસ વિભાગ તેમજ અન્ય લાઇન ડીપાર્ટમેન્ટને સાંકળીને સી. એસ. આર. વધારવાનો પ્રયાસ કરવાનો છે.

● કાર્યક્રમમાં પ્રાપ્ત કરવાના લક્ષ્યાંક:-

- નક્કી કરેલા જિલ્લાઓમાં જન્મ સમયે જાતિ પ્રમાણ દર વર્ષે 10 પોઇન્ટ વધવો જોઈએ.
- બાળ મૃત્યુદર ઘટાડવો.
- દીકરીઓમાં ન્યુટ્રીશનનું પ્રમાણ વધારવું, ઓછું વજન વાળી બાળકીઓમાં વજન વધે તેવો પ્રયાસ કરવો અને પાંચ વર્ષથી નાની બાળકીઓને કુપોષણમાંથી બહાર લાવવી.
- આઈ.સી.ડી.એસ.સ્કીમનો પ્રચાર-પ્રસાર વધારવો તેમજ દીકરીઓને પૂરતું મહત્વ મળે,સંભાળ લેવાય તેવા પ્રયાસ કરવા.
- દીકરીઓ શાળામાં જતી થાય,અભ્યાસ કરતી થાય તેવા પ્રયાસ કરવા.
- દરેક શાળામાં દીકરીઓ માટે અલગ ટોઇલેટ વ્યવસ્થા ઊભી કરવી.
- સી.એસ.આર.વધારવા તેમજ દીકરીઓને શિક્ષણ મળે તે હેતુથી ચુંટાયેલા પ્રતિનિધીઓ તેમજ સ્થાનિક આગેવાનોને અભિયાન સાથે જોડવા.
- PC & PNDT એક્ટની સમજ વધારવી.

● યોજનાનું માળખું:-

1. “બેટી બચાવો-બેટી પઢાવો” યોજના સેન્ટ્રલ સેક્ટર સ્કીમ(સી.એસ.એસ) છે. આ યોજના રાજ્યો દ્વારા તેનો અમલ કરવામાં આવે છે.ભારત સરકારના મહિલા અને બાળવિકાસ વિભાગ(ડબલ્યુ.સી.ડી) દ્વારા સંચાલિત છે.
2. જિલ્લા કક્ષાએ આ યોજનાના અમલીકરણ માટે કલેક્ટરશ્રીના અધ્યક્ષ સ્થાને ટાસ્ક ફોર્સ કમિટીની ની રચના કરી ડિસ્ટ્રીક્ટ પ્રોગ્રામ ઓફિસર આઈ.સી.ડી.એસ. દ્વારા કાર્યક્રમનો અમલ થશે.
3. આ યોજનાના અમલ આઈ.સી.ડી.એસ.વિભાગ દ્વારા જિલ્લા,તાલુકા અને ગ્રામ્યવિસ્તાર સુધી આરોગ્ય,શિક્ષણ અને પંચાયતીરાજ વિભાગ દ્વારા મુદ્દાને મુખ્ય ધારામાં લાવવાનો છે.

• પૂવેભૂમિકા:-

તા. ૫.૩.૨૦૧૮ ના દિવસે “બેટી બચાવો - બેટી પઢાવો” કાર્યક્રમ અંતર્ગત ૮ માર્ચ મહિલા દિન ઉજવણી નિમિત્તે “બેટી બચાવો બેટી પઢાવો” અંતર્ગત નવ દંપતિ વર્કશોપનું વણીકર કલબ, મહેસાણા ખાતે આયોજન કરવામાં આવેલ હતું. જેમાં મહેસાણા જીલ્લા વહીવટી તંત્ર, મહેસાણા જીલ્લા પંચાયત આરોગ્ય વિભાગ, તથા યંગ સીટીઝન, મહેસાણા, પીસી એન્ડ પીએનડીટી કમિટી, મહેસાણા, ના પદાધિકારીશ્રી તથા તાજેતરમાં લગ્ન કરેલ નવ દંપતિ યુગલ હાજર રહેલ હતા.

સમગ્ર કાર્યક્રમનું સંચાલન કરવામાં યંગ સીટીઝન, મહેસાણા એ સારી વ્યવસ્થા અને આયોજન કરેલ હતું, તથા સદર કાર્યક્રમમાં મહેસાણા જીલ્લા વહીવટી તંત્ર, મહેસાણા જીલ્લા પંચાયત આરોગ્ય વિભાગે ખૂબજ સુંદર સહયોગ પૂરો પાડેલ હતો.

પ્રાર્થના અને મહેમાનશ્રીઓનું સ્વાગત :

કાર્યક્રમની શરૂઆતમાં પ્રાર્થનાથી શરૂ કરવામાં આવી. ત્યારબાદ પધારેલ દરેક મહેમાનોનું ખાદીના રૂમાલથી સ્વાગત કરવામાં આવ્યું, તથા દરેક મહેમાનોનું શિક્ષણ, સમાજ, તથા આરોગ્ય ક્ષેત્રે તેઓએ આપેલ તેમના આગવા પ્રદાન માટે શાબ્દિક સ્વાગત કરવામાં આવ્યું.

પ્રાર્થનાથી શરૂઆત

પ્રાસંગિક પ્રવચન:-

ડૉ. અમર વ્યાસ (સ્થાપકશ્રી, યંગ સીટીઝન, મહેસાણા) :-

ડૉ. અમર વ્યાસ

ડૉ. અમર વ્યાસ

ધી યંગ સીટીઝન ઓફ ઈન્ડિયા ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટ, મહેસાણા ના સ્થાપક, ડૉ. શ્રી અમરભાઈ વ્યાસ સાહેબે પ્રવચનની શરૂઆત દેશ આઝાદ થયા પહેલા દેશની સંસ્કૃતિમાં, સમાજ વ્યવસ્થામાં જે કુરીવાજો હતા, જેવાકે, પતિ પાછળ સ્ત્રીને બાળી નાંખવાની સતીપ્રથા હતી, દિકરીને દૂધ પીતી કરવામાં આવતી, બાળ લગ્નનું પ્રમાણ હતું, સ્ત્રી વિધવા થાય તો ફરીથી વિવાહ ન કરી શકે, આ બધા કુરિવાજો જે તે વખતના સમાજ સુધારકો દ્વારા બંધ કરાવવામાં આવ્યા, તેની યાદ કરાવીને વિદ્યાર્થીનીઓ સમક્ષ એક વેધક પ્રશ્ન મૂક્યો, શું એ વખતના સમાજના એ લોકોને આપણે માફ કરી શકીએ? વિદ્યાર્થીનીઓ તરફથી જવાબ આવ્યો, “ ના ”, તો પછી અત્યારના સમાજમાં આજે બાળકીને ગર્ભમાં જ મારી નાંખવામાં આવે, બાળકીને જીવનમાં અવતરવા દેવામાં જ ન આવે તો તેવા સમાજને આપણી આવનારી પેઢી માફ કરશે? એવા સંવેદનશીલ પ્રશ્નથી ધારદાર રજૂઆત કરી વિદ્યાર્થીનીઓના માનસમાં સકારાત્મક ભાવના જગાડવાનો પ્રયત્ન કર્યો. બીજું એમણે જ્ઞાન, અભિગમ અને વ્યવહાર એ ત્રણ બાબતોની છણાવટ એવી રીતે રજૂ કરી કે, ભવિષ્યમાં તમારી સમક્ષ આવો પ્રશ્ન આવે તો, તેની સામે તમો આનો વિરોધ કરી શકો તે માટે આ બાબતનું જ્ઞાન હોવું જરૂરી છે, જ્ઞાન હશે તો તમને તે બાબતનો ખરેખર હકારાત્મક અભિગમ આવશે, કે મારે આવું નથી કરવું, અને બંનેને તમો જાણી લેશો તો તમારા જીવનમાં કદાચ આવનારા એ પ્રશ્નને તમે સામેના માણસને સકારાત્મક ખ્યાલ આપી એને વ્યવહારમાં મૂકી શકશો, કે આવું તો હું નહીં જ કરું. આ પ્રકારની જાણકારીથી આપણા દેશમાં, રાજ્યમાં અને શહેરમાં દીકરીઓનું પ્રમાણ વધ્યું છે. તે મુજબ ૦ થી ૬ વર્ષની વયજૂથમાં ૨૦૦૧ માં ૧૦૦૦ છોકરાની સામે છોકરીઓની સંખ્યા ૮૦૧ ની હતી, જેમાં આ પ્રમાણેના અભિયાનથી ૨૦૧૧ માં ૧૦૦૦ છોકરાની સામે છોકરીઓની સંખ્યા વધીને ૮૪૫ ની થઈ હતી. જે ખરેખર સકારાત્મક પ્રયાસ સાબિત થયેલ છે. અને આમાં બધાની ભાગીદારીથી આ શક્ય બનેલ છે, જેમાં ડૉ. શ્રી વિષ્ણુભાઈ પટેલ આરસીએચઓશ્રી, અને ઈ.પી.ઓ. આઈસીડીએસ, આરોગ્ય વિભાગ, જીલ્લા પંચાયત, મહેસાણા, શ્રીમતી આયેશાબેન પટેલ ચેરમેનશ્રી, પીસી એન્ડ પીએનડીટી કમિટી, મહેસાણા, તાલુકા અને જીલ્લા લેવેલેના ટીએચઓશ્રી, તથા સીડીપીઓશ્રી, સર્વેનો સુગમ સાથ અને સહકારથી આ બાબતની એક સઘન ચળવળની શરૂઆત કરી છે, કોઈ એક વ્યક્તિથી આ શક્ય નથી, એવું એમણે જણાવ્યું. આ મુદ્દાને ધર્મની સાથે જોડતા એમણે ભારતમાં સૌથી પહેલા મહેસાણા શહેરમાં કર્મકાંડી બ્રાહ્મણો અને જ્યોતિષ સાથે એક શિબિર કરી સપ્તપદીની સાત પ્રતિજ્ઞાઓ પછી આઠમી પ્રતિજ્ઞા આ લેવાવવી કે અમે ગર્ભ પરિક્ષણ કરાવીશું નહીં. તદુપરાંત, આ મુદ્દાના ઉકેલ માટે બીજી વાત એ કરી કે, આ વખતના વિધાનસભાની ચૂંટણીના એજન્ડામાં પણ આ બાબતના મુદ્દાને ધ્યાનમાં લેવા માટે કહેવાનું છે. છેલ્લે એમણે બહુ સરસ કહ્યુંકે, “બેટી કો બચાવેંગે, બેટી કો પઢાવેંગે, બેટી હૈ ઘર કા માન, ચે સબકો બતાવેંગે.”

પ્રાસંગિક પ્રવચન:-

“ બેટી બચાઓ બેટી પઢાઓ ” ના સંવેદનશીલ કાર્યક્રમ અંગેની માહિતી આપતા મહેસાણા, જીલ્લા પંચાયત, આરોગ્ય વિભાગના સી. ડી. એચ. ઓ.શ્રી, ડો. ટી. કે. સોની સાહેબે જણાવ્યું કે, ગુજરાતના જીલ્લા પૈકી મહેસાણામાં છોકરીઓની સંખ્યા ઓછી છે, તે એક ગંભીર બાબત છે. આ બાબતની માહિતી આપતા તેઓએ કહ્યુંકે, વૈદિક સંસ્કૃતિથી સ્ત્રીનું સન્માન જળવાતું આવ્યું છે. અરૂંધતી, વિદુષી ગાર્ગી, ગંગા સતી જેવા ઉદાહરણ આપીને તેમણે સ્ત્રીનું માન- સન્માનની વાત કરી.

વધુમાં તેમણે ભગવદ ગીતાના ૮મા અધ્યાય વિભૂતિ યોગના શ્લોકનં. ૩૪ ની સરસ વાત કરતાં કહ્યુંકે, ભગવાન શ્રી કૃષ્ણે અર્જુનને કહ્યું, કે હે અર્જુન, આ સંસારમાં બધાને જીવન આપનાર હું છું, મૃત્યુનું કારણ પણ હું જ છું, અને નારીમાં સાત પ્રકારની વિભૂતિ પણ હું છું, એ સાત વિભૂતિ ધૃતિ, દૈર્ય, શક્તિ, ક્ષમા, દયા, કિર્તી વગેરે પણ હું જ છું. સમાજમાં દિકરીઓની ઘટતી જતી સંખ્યાને લઈને તેઓએ એક ગંભીર પ્રશ્ન ગણાવીને સંવેદનશીલ વાત મૂકી. અને આ પ્રશ્નને નિવારવા કોઈ એક જણથી કાર્ય સિદ્ધ થઈ શકશે નહીં, તેથી સૌએ સાથે મળીને આ કામમાં સાથ આપવો પડશે, જેમાં આઈસીડીએસ, આરોગ્ય વિભાગ, જીલ્લા પંચાયત, મહેસાણા, પીસી એન્ડ પીએનડીટી કમિટી, મહેસાણા, તાલુકા અને જીલ્લા લેવલેના સર્વેનો સુગમ સાથ અને સહકારથી આ બાબતની એક સઘન ચળવળની શરૂઆત કરી છે. આ માટે સરકાર સ્પૈરિછક સંસ્થાઓ, તથા સામાજિક ક્ષેત્રના તમામ લોકો સાથે મળીને આહવાન કરવાનું છે. પીસી એન્ડ પીએનડીટીના કાર્યાલયની સમજ આપી. ભૂણ હત્યા કરતી વખતે સ્ત્રીના શરીરને પડતી મુશ્કેલીની સંવેદનશીલ વાત કરીને તેઓએ વાસ્તવિક પરિસ્થિતીનો ખ્યાલ આપ્યો. અને સમાજમાંથી આ દૂષણને ડામવા બધાએ સાથે મળીને આગળ વધવા જણાવ્યું.

પ્રાસંગિક પ્રવચન અને શપથ:-

શ્રીમતી આયેશાબેન પટેલ (ચેરમેનશ્રી, પી.સી. એન્ડ પી.એન.ડી.ટી. કમિટી, મહેસાણા)

“બેટી બચાઓ બેટી પઢાઓ ” ના સંવેદનશીલ કાર્યક્રમ અંગેની માહિતી આપતા શ્રીમતી આયેશાબેન પટેલ જણાવ્યું કે,આપણને આ દુનિયા બતાવનાર એ આપણી “મા ” છે. વિદ્યાર્થીનીઓને તેમણે જણાવ્યુંકે, તમે અત્યારે ભલે નાની દિકરીઓ હોવ, બહેન હોવ, સ્ત્રી હોવ, પણ એક દિવસે તમારે પણ આ સ્ટેજમાંથી પસાર થવાનું છે. બીજું એમણે જ્ઞાન, અભિગમ અને વ્યવહાર એ ત્રણ બાબતોની છણાવટ એવી રીતે રજૂ કરી કે, ભવિષ્યમાં તમારી સમક્ષ આવો પ્રશ્ન આવે તો, તેની સામે તમો આનો વિરોધ કરી શકો તે માટે આ બાબતનું જ્ઞાન હોવું જરૂરી છે, જ્ઞાન હશે તો તમને તે બાબતનો ખરેખર હકારાત્મક અભિગમ આવશે, કે મારે આવું નથી કરવું.

“બેટી બચાઓ બેટી પઢાઓ ” ના સંવેદનશીલ કાર્યક્રમ અંગેની માહિતી આપતા શ્રીમતી આચેશાબેન પટેલે જણાવ્યું કે, તમે જ્ઞાન અને અભિગમ આ બંનેને તમો જાણી લેશો તો તમારા જીવનમાં કદાચ આવનારા એ પ્રશ્નને તમે સામેના માણસને સકારાત્મક ખ્યાલ આપી એને વ્યવહારમાં મૂકી શકશો, કે આવું તો હું નહીં જ કરું. આ પ્રકારની જાણકારીથી આપણા દેશમાં, રાજ્યમાં અને શહેરમાં દીકરીઓનું પ્રમાણ વધ્યું છે. તેમણે કહ્યુંકે, જ્ઞાન, અભિગમ અને વ્યવહાર એ ત્રણ બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને આખી વાતનો સાર એક સારી મહિલા તરીકે ચરિતાર્થ કરવાનો છે. તે માટે આજના આ “ બેટી બચાઓ બેટી પઢાઓ ” ના સ્તોગનને ધ્યાનમાં રાખવાનો છે. એમણે એવું જણાવ્યું કે કોઈ એક વ્યક્તિથી આ શક્ય નથી, આ મુદ્દાને ધર્મની સાથે જોડતા એમણે ભારતમાં સૌથી પહેલા મહેસાણા શહેરમાં કર્મકાંડી બ્રાહ્મણો અને જયોતિષ સાથે એક શિબિર કરી સપ્તપદીની સાત પ્રતિજ્ઞાઓ પછી આઠમી પ્રતિજ્ઞા આ લેવરાવવી કે અમે ગર્ભ પરિક્ષણ કરાવીશું નહીં. આજની આ ખરેખર વાસ્તવિક પરિસ્થિતી છે, તેની સમજ આપતા તેઓએ કહ્યુંકે, આ બાબતની સમાજમાં સૂર્ય જેટલો તો નહીં પણ એક નાના દિપક જેટલો તો પ્રકાશ આપવાની અમારી કંઈક કરી છૂટવાની ભાવના ધારણ કરેલ છે. આ માટે બધાએ સાથ અને સહકાર આપી અમારી સાથે જોડાવ એવું આહ્વાન કરેલ, અને આ માટે આપણે તેના પડકાર લેવા સક્ષમ બનવું પડશે. અંતમાં કાર્યક્રમમાં ભાગ લીધેલ શ્રીમતી એ. એસ. ચૌધરી મહિલા આર્ટ્સ એન્ડ હોમસાયન્સ કોલેજ માં ભણતી વિદ્યાર્થીનીઓને તથા કાર્યક્રમમાં સહભાગી થવા અત્રે પધારેલ તમામ મહેમાનોને શ્રીમતી આચેશાબેન પટેલે “બેટી બચાઓ બેટી પઢાઓ ” ના સંદેશના શપથ લેવડાવ્યા હતા.

“ હું આજથી પ્રતિજ્ઞા લઉં છું કે,
હું મારા ઘરમાં, કુટુંબમાં, સમાજમાં, ગામમાં કે,
શહેરમાં થતી જાતી લીંગ પરીક્ષણ અટકાવીશ,
સ્ત્રીઓના ગર્ભમાં આવનાર તમામ બાળકીઓને
પૃથ્વી પર અવતરવા માટે તક પૂરી પાડીશ
અને આ અંગે જન જાગૃતિ માટે
સતત પ્રયત્નશીલ રહીશ. ”

છેલ્લે કાર્યક્રમમાં ભાગ લીધેલ નવ દંપતિ યુગલ તથા પધારેલ તમામ મહેમાનોએ ભારત માતાકી જય સાથે કાર્યક્રમને પૂર્ણ થયેલ જાહેર કરેલ હતો.

“બેટી બચાઓ-બેટી પઢાઓ ”

“બેટી બચાઓ-બેટી પઢાઓ ”

“બેટી બચાઓ-બેટી પઢાઓ ”

ફોટો ગેલેરી

